

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-11>

**THE INFLUENCE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR
ON UKRAINE'S FOOD POTENTIAL
AND INTERNATIONAL MARKETS**

**ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА
ПРОДОВОЛЬЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНІ
РИНКИ**

Shylov D. D.

*2nd year master's student at the Faculty
of Humanities and Education
National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Шилов Д. Д.

*студент II курсу магістратури
гуманітарно-педагогічного
факультету
Національний університет
біоресурсів і природокористування
України
м. Київ, Україна*

Російсько-український конфлікт чітко продемонстрував важливість України для світової продовольчої системи. Ще до ескалації агресивних дій країна лідирувала за часткою експорту зернових та олійних культур на ринки інших регіонів світу. Роль України як найбільшого експортера сільськогосподарської продукції до десятків країн світу, завдяки високій врожайності та орієнтації аграрного сектору на експорт, зробила Україну одним із головних гарантів світової продовольчої безпеки. За даними аналітиків, це може серйозно підірвати продовольчу безпеку вразливих регіонів Азії, Африки та Близького Сходу через низький рівень національних виробничих потужностей, які не можуть задовольнити внутрішній попит [5, с. 7]. Український аграрний комплекс, який виконує не тільки роль внутрішнього економічного чинника, але й став частиною глобальної стабільності, від якої, у свою чергу, залежать продовольчі системи більшості держав.

Український аграрний сектор зазнав багатовимірних втрат під час агресії Росії як у безпосередньому сенсі знищення матеріальних ресурсів, так і в довгостроковому впливі на виробництво. Значна частина сільськогосподарських угідь була окупована або замінована і стала непридатною для використання. Знищення елеваторів, складів, транспортних вузлів та портової інфраструктури ускладнило доступ до інших ринків за кордоном. Крім того, вартість добрив і палива суттєво зросла, а також виникла нестача техніки, що зробило виробництво дорожчим, а українську продукцію менш конкурентоспроможною. Як наслідок, експорт скоротився, і принаймні в деяких сегментах, особливо в овочевому та м'ясному секторах, дефіцит став помітним навіть для

внутрішніх споживачів [1, с. 55; 2, с. 28]. Це в короткостроковій перспективі порушило продовольчий потенціал України та спричинило тиск на світові ринки, які залежать від стабільної доступності сільськогосподарських ресурсів для українських фермерів.

Однією з головних проблем для української сільськогосподарської галузі стала блокада та обмежений доступ до морських портів, через які станом на 2022 рік експортується понад 70 % зерна та олійних культур. Саме через чорноморські порти Україна змогла швидко та в значних обсягах обслуговувати ринки Африки, Азії та Європи. Цей канал був втрачений, і виробники змушені були використовувати залізничне та автомобільне сполучення через західні кордони, але це виявилось набагато дорожчим і менш ефективним через обмеження пропускної спроможності та неможливість домовитися про стандарти з країнами ЄС [4, с. 44]. У результаті витрати на транспортування зросли, терміни доставки подовжилися, а українська продукція втратила частину своєї конкурентоспроможності. У глобальному масштабі це призвело до нестабільності ринку зерна та ще більше поглибило продовольчу кризу в країнах, що залежать від українського імпорту, переважно в країнах Близького Сходу та Північної Африки [3, с. 58].

Проте, не зважаючи на значні збитки, сільськогосподарська галузь України поступово відновлюється та адаптується. У цьому процесі слід особливо відзначити роль підтримки міжнародних партнерів, яка полягає не тільки у наданні фінансової допомоги, а й у створенні альтернативних логістичних рішень. Одним з найважливіших заходів, вжитих ООН і Туреччиною для гарантування експорту в умовах війни та зменшення загрози світової продовольчої кризи, стало запровадження зернових коридорів [2, с. 32]. Водночас модернізація транспортної інфраструктури та інвестиції в розвиток виробничих потужностей забезпечують можливість не тільки експортувати більше, але й підвищити додану вартість продукції. Майбутнє аспектуального посилення продовольчої системи в Україні значною мірою пов'язане з її подальшим проникненням на світові ринки, диверсифікацією експортних потоків та створенням нових інструментів, здатних забезпечити продовольчу безпеку не тільки на національному, але й на міжнародному рівні [5, с. 15].

В умовах військової кризи функціонування української продовольчої системи значною мірою залежить від діяльності державних органів та прийняття відповідних законодавчих актів. Держава вчасно реагує на виклики, пов'язані з війною, запроваджуючи заходи щодо компенсації збитків, програми фінансової підтримки фермерів та програми заохочення до збереження посівів на їх землях. Крім того, уряд вносить зміни в умови експорту та імпорту сільськогосподарської продукції, що дає перспективу збалансування внутрішнього ринку, а також сприяє розвитку зовнішньоекономічних відносин [2, с. 30–33]. Координація дій центральних і регіональних органів влади може мати вирішальне значення, дозволяючи аграріям управляти логістикою та контролем якості продукції, а також

розподіляти державні ресурси належним чином [4, с. 42–45]. Паралельно з цим, вдосконалення правової та інституційної бази забезпечує стабільність сільськогосподарського сектору не тільки під час серйозного протистояння з противником, але й поступове відновлення експортних можливостей після припинення активних бойових дій [2, с. 32].

Цей російсько-український конфлікт змінив організацію та спосіб функціонування українського аграрного сектору в багатьох аспектах, зосередивши увагу на надзвичайній важливості цієї галузі з точки зору забезпечення продовольчої безпеки країни та світу в цілому. З одного боку, агресія призвела до значних втрат: руйнування інфраструктури, скорочення посівних площ, хаос у логістичній системі та підвищення собівартості продукції, що тимчасово обмежило експортні можливості та вплинуло на ситуацію на внутрішньому ринку. З іншого боку, інституційна підтримка, міжнародні програми, зернові коридори та ініціативи з модернізації стратегічної інфраструктури створюють платформу, на якій можна поступово відновлювати виробничі та експортні потужності.

Останні кілька років довели, що продовольча безпека України тісно пов'язана з інтеграцією на світові ринки та успішністю державного регулювання, а особливо – від сили закону та організації держави. Не тільки здатність утриматися на плаву та зберегти внутрішню продовольчу безпеку, а й гнучкість сільськогосподарської сфери та засоби реагування на умови кризи додають надійності світовим ринкам, забезпечуючи зменшення ризику глобальної продовольчої кризи.

Література:

1. Агакерімова Р. Вплив війни в Україні на національну та глобальну продовольчу безпеку. Економіка та суспільство. 2023. № 50. С. 53–63.
2. Шевченко А., Петренко О. Продовольча безпека України в умовах війни та пріоритетні напрямки врегулювання її стану. Економіка та суспільство. 2024. № 59. С. 24–35.
3. Ніколюк О. В., Атамась Г. П., Шумілов Б. Б. Продовольча безпека України в умовах соціально-економічних трансформацій. Економіка харчової промисловості. 2023. Т. 15, № 1. С. 50–62.
4. Скриньковський Р. М. та ін. Тенденції і питання продовольчої безпеки України в умовах війни. Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2022. № 8. С. 38–48.
5. Україна та глобальна продовольча безпека в умовах війни : аналітичний огляд / Нац. ін-т стратег. дослідж. Київ, 2022. 24 с.